

Lidt om bøgerne på mine hylder, og hvad der er inden i.....

På min bogreol står der efterhånden en del skakbøger – mange forskellige. Egentlig har jeg vist aldrig fået talt dem, for det er ikke antallet der har den store betydning. Målt i omfang fylder de et par meter på hylderne. En del har jeg fundet rundt omkring på loppemarkeder og i antikvarboghandlere i de snævre gader i København. En tynd bog af Reti – den første han udgav om sine "hypermoderne" tanker – fik jeg hos kræmmerne på Ydernæs for 5 kr. Mange af bøgerne blev købt for en del år siden da jeg interesserede mig for åbningsteori. Interessen har jeg stadigvæk, men det er efterhånden ikke så nemt at holde styr på varianterne. Mit store idol Bent Larsen fortalte tit om, hvor vigtigt det var at studere slutspil, så der står også nogle stykker af den slags, bl.a. nogle gode klassikere af Enevoldsen og Capablanca's slutspil. Det var lidt sværere at finde nogle gode bøger om midtspillet. Euwe's gamle bøger var instruktive. Jeg fandt et par stykker af Suetin, men de var forfærdelig kedelige at læse. Jeg så en noget større pædagog i Koblenz (Kotov). Jeg fik købt nogle gode instruktive bøger af ham.

Bliver man dygtigere af at læse skakbøger? Det var et spørgsmål jeg begyndte at stille mig selv for en del år siden, fordi jeg ikke syntes min spillestyrke blev øget i takt med antallet af læste bøger. Ikke fordi det var den egentlige årsag til at jeg anskaffede bøgerne. Det gjorde jeg vel nok fordi jeg var fascineret af spillet. Men når jeg nu alligevel læste dem – så ville det da være en fin sidegevinst, hvis de øgede spillestyrken. Jeg havde hurtigt fundet ud af at når jeg spillede en åbning jeg kendte godt, gik det meget bedre end hvis det var totalt ukendt land. En vigtig faktor for at få øget spillestyrke er også en bedre genkendelse af mønstre i spillet - at man bliver bedre til at vurdere nye stillinger, fordi man kan relatere dem til nogle man kender.

Det gik også op for mig at det somme tider var dagsformen og indstillingen til spillet ved brættet, der var mere afgørende end andre faktorer. Den slags var der ikke så mange bøger om....

"Tigerskak" var en fin lille bog fra Dansk Skoleskak om hvordan og hvornår man f. eks. burde spille på remis eller gevinst. Den gav nogle gode praktiske vink. Jeg faldt også over et par bøger om psykologi i skak, men der var nu ikke så mange praktiske råd i dem. Gode råd som: kom ikke i tidnød ! Jo tak, men hvordan er det så at man undgår det, hvis man har denne tilbøjelighed? Spil det bedste træk i stillingen ! Ja, men hvordan finder man det bedste træk i stillingen? Min generations idol Bent Larsen udgav en serie tynde bøger – Skakskole - som jeg læste med stor fornøjelse. Jeg lagde dog mærke til at i den første bog, som hed "Find planen" kunne jeg ikke finde alle løsningerne. Man fik vist en stilling, og skulle så angive hvad f.eks. hvids plan var. Hvis man havde set en sådan stilling mange gange før var det selvfølgelig let nok, så havde man en høj grad af mønstergenkendelse. Men spørgsmålet for mig var: hvordan griber jeg det an, hvis jeg ikke lige kan se løsningen? Hvordan finder jeg planen? Hvordan finder jeg hvids bedste træk?

I de sidste par år er der kommet en del nyere bøger på markedet, der netop omhandler disse spørgsmål. For at starte i det hjemlige har vores egen Jacob Aagaard udgivet nogle meget instruktive bøger – desværre ikke på dansk, markedet er åbenbart ikke stort nok.

Den første hed "Excelling in Chess" og har mange gode praktiske råd. Han sammenligner f.eks. officererne: Hvordan er hvids springer i forhold til sorts? Han "taler" med sine brikker - fører en indre dialog med en løber om, hvor det bedste felt til den kunne være. Hvis det nu var som juleaften, hvor man kunne ønske sig alting, hvor kunne denne løber så stå allerbedst? Der er også et kapitel om ens attitude ved brættet. I bogen fører han en diskussion i forhold til andre forfattere om hvorvidt der stadig findes faste regler i skak? (Steinitz, Tassasch m.fl.) Jacob Aagaard mener stadig der er faste regler i skak. Hvis det f.eks. er et stærkt træk at flytte en springer på randen, er det som regel ikke fordi den står godt der, men fordi den er på vej til et bedre felt. Et godt kapitel i bogen handler om, hvordan man skal analysere sine egen partier, inden man lader Fritz prøve. Han anbefaler:

- Skriv 3 ting ned du har lært af partiet.
- Skriv altid tiden ned mens du spiller.
- Check åbningsteorien bagefter.
- Skriv de kritiske øjeblikke ned - både de ting du så undervejs og det der gik galt.
- Analyser partiet selv. Brug først Fritz bagefter!!
- Se om der er nogle fejl der går igen i dine partier.
- Check i Chessbase for at se hvordan f.eks. denne bondestruktur bliver behandlet i andre partier.

En anden god bog af Jacob Aagaard er: Excelling at positional chess. Her er der også mange gode øvelser i stil med Bent Larsens "Find planen", men på et absolut højere niveau. (mit gæt er 1700-2100) Her er også flere praktiske råd, f. eks. denne som han har fra Dvoretsky: "I stillinger, hvor man manøvrerer strategisk og hvor tempi ikke har den store betydning skal man forsøge at aktivere den dårligst placerede officer".

John Watson har skrevet en anden spændende bog, "Secrets of Modern Chess Strategy", hvor første del omhandler den mere traditionelle opfattelse af skak - minoritetsangreb, dobbeltbønder, isolerede bønder m.m. Anden del af bogen omhandler nyere ideer i skak, som ikke altid harmonerer med de traditionelle: Der er et spændende kapitel om hvorfor man ikke bare kan tage en sort åbning og spille den med hvid og så regne med at få stor fordel af det (!) Kender du f.eks. nogen, der spiller Benoni i forhånden? Der er et kapitel om dynamikken i springerne og hvorfor det kan være godt at åbne stillingen, selv om det er den anden der har løberparret! En spændende bog.

John Nunn har skrevet en fin lille bog "Secrets of Practical chess" som nok egner sig til spillere mellem 1400-1900 (mit gæt). Her er mange praktiske råd, f.eks.:LPDO, der står for: Loose pieces drop off. Det kender vi vist alle. Så snart en officer (eller en bonde) er udækket er der måske en taktisk mulighed. Gør i stedet som Petrosjan: Dæk dine officerer (og bønder).

Der er også et par kapitler om spillets faser: Et godt kapitel om slutspil og et kapitel om hvordan man opbygger et åbningsrepertoire. En fin lille bog.

IM Jeremy Silman har en rigtig god hjemmeside www.jeremysilman.com . Jeg har læst hans bog "Reassess your chess, the workbook", som er en af de bøger jeg har haft størst glæde af. Han har også været frustreret over, at det kan være svært at finde det bedste træk i skak. Han har en meget pædagogisk metode, hvor han analyserer forskellen mellem hvids og sorts stilling - han finder ubalancerne i stillingen. Ligesom Jacob Aagaard sammenligner han officererne, men i modsætning til Jacob tager Silman alle officererne på en gang. Det synes jeg har været en god måde til at finde frem til de stærke træk i stillingen. Han angiver selv, at øvelserne strækker sig fra 1200 til 2100 i rating.

Jonathan Rowson har skrevet: The seven deadly Chess Sins. Jo, der er også dødssynder i skak! Han fortæller om at tænke - og tænke for meget. Somme tider er intuitionen bedre. Det er også en dødssynd kun at tænke materielt. Der er andre faktorer i skak: Hvor stærk en officer reelt er, tempogevinst og selve tiden på skakuret. En bonde kan jo godt være stærkere end et tårn. Perfektionisme og egoisme (at man kun ser brættet fra sin egen side) bliver også behandlet som dødssynder.

Dvoretsky har sammen med Yusupov skrevet "Training for the tournament player, hvor de også anbefaler kraftigt ,at man analyserer sine egne partier. Led efter de steder i partiet - de kalder det "turning-points", hvor man er nødt til at tage en stor beslutning, og hvor man måske bedømmer situationen forkert. Jonathan Rowson kalder det for "key moment". Han har et par tegn, man kan kigge efter for at finde disse steder undervejs i partiet: Der kan være en lidt klodset opstilling i modstanderens lejr - svage felter, hans sidste træk var måske lidt ubekvemt, der er ikke nogen logisk fortsættelse i det "flow", der har været indtil nu, og der er måske behov for modspil inden modstanderen kan gennemføre sin plan.

En anden bog jeg vil omtale, er Alex Yermolinskys "The Road to Chess improvement", som bl.a. handler om, hvordan vi tager beslutninger ved brættet. Det handler også om vigtige øjeblikke i et parti, og om hvordan man kan skifte opfattelse af et parti undervejs. Han bruger i bogen sine egne partier som eksempler.

Disse bøger er udkommet i de senere år. Før i tiden kunne man få det råd: Tidnød? Du skal simpelthen lade være med at komme i tidnød! Nu kan man f.eks. læse følgende råd fra John Nunn:

- Kom til tiden, og bestem din åbning før partiet!
- Tænk ikke for meget over småting, og undgå at være ubeslutsom!
- Tænk ikke for meget over teoritræk!
- Tænk ikke for meget over helt tvungne træk!

Nunn vil ikke give nogen råd til den der er kommet i tidnød, for det "bør man ikke". Det slap han billigt fra!!

Hvad er egentlig tidnød? Nogle går i panik, når de kun har 10 min til 10 træk. Han foreslår at man kalder det tidnød, når man har mindre end 1 minut pr træk? Det er selvfølgelig helt individuelt hvor lidt man kan klare sig med samtidig med at man spiller op til sin styrke.

Jonathan Rowsing skriver:at tidnød kan skyldes:

- Tvivlen ved analyser, hvor man kommer til at springe frem og tilbage mellem varianterne.
- Dårlige teoriforberedelser. Manglende øvelse.
- Frygt for modstanderen - man ser spøgelses.
- Man er tiltrukket af indviklede stillinger.
- Ubeslutsomhed - hvilket tårn skal man f.eks. trække.
- Man kan gøre det "med vilje" i en dårlig stilling for at spille lyn.
- Hvis man bruger tid på at fundere over en spildt mulighed tidligere i partiet.

Det var lidt om bøgerne på hylden og hvad der stod i dem....

Mogens Nielsen